

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

23 май 2019 година *

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Политика относно убежището — Субсидиарна закрила — Директива 2011/95/ЕС — Член 19 — Отнемане на статут на субсидиарна закрила — Грешка на администрацията относно фактическите обстоятелства“

По дело C-720/17

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Verwaltungsgerichtshof (Административен съд, Австрия) с акт от 14 декември 2017 г., постъпил в Съда на 28 декември 2017 г., в рамките на производство по дело

Mohammed Bilali

срещу

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl,

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: Е. Regan, председател на състава, С. Lycourgos (докладчик), Е. Juhász, М. Plešič и I. Jarukaitis, съдии,

генерален адвокат: Y. Bot,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за М. Bilali, от N. Lorenz, Rechtsanwältin,
- за австрийското правителство, от G. Hesse, в качеството на представител,
- за унгарското правителство, от M.Z. Fehér, G. Koós и G. Tornyai, в качеството на представители,
- за нидерландското правителство, от M.H.S. Gijzen и M.K. Bulterman, в качеството на представители,
- за полското правителство, от B. Majczyna, в качеството на представител,

* Език на производството: немски.

- за правителството на Обединеното кралство, от R. Fadoju, в качеството на представител, подпомагана от D. Blundell, barrister,
- за Европейската комисия, от M. Condou-Durande и S. Grünheid, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 24 януари 2019 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 19 от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 337, 2011 г., стр. 9).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Mohammed Bilali и Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Федерална служба за имиграция и убежище, Австрия) във връзка с отнемането на предоставения на г-н Bilali статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила.

Правна уредба

Международното право

- 3 Конвенцията за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г. (*Recueil des traités des Nations unies*, том 189, стр. 137, № 2545 (1954), влиза в сила на 22 април 1954 г. Тя е допълнена и изменена с Протокола за статута на бежанците, подписан в Ню Йорк на 31 януари 1967 г. и влязъл в сила на 4 октомври 1967 г. (наричана по-нататък „Женевската конвенция“).
- 4 В член 1, раздел А от тази конвенция се дава определение на понятието „бежанец“ и след това в раздел С се посочва следното:

„Тази конвенция прекратява действието си върху всяко лице, попадащо под разпоредбите на раздел А, ако това лице:

- 1) доброволно се възползва отново от закрилата на страната, чийто гражданин то е; или
- 2) след като веднъж е загубило своето гражданство, отново доброволно го е придобило; или
- 3) е придобило ново гражданство и се ползва от закрилата на страната на своето ново гражданство; или
- 4) отново се е установило доброволно в страната, която е напуснало или извън която то е пребивавало поради опасения от преследване; или
- 5) не може повече да се отказва от ползването на закрила от страната на своето гражданство, тъй като обстоятелствата, на основание на които то е било признато за бежанец, са престанали да съществуват;

Разпоредбите на тази точка не се прилагат по отношение на бежанец, попадащ под определението на раздел А, точка 1, при условие че той посочи убедителни причини, произтичащи от предишно преследване, за своя отказ да се ползва от закрилата на страната, чийто гражданин той е.

- 6) бидейки лице без гражданство, то е в състояние да се върне в страната на своето предишно обичайно местоживеее поради факта, че обстоятелствата, на основание на които лицето е било признато за бежанец, са престанали да съществуват;

Разпоредбите на тази точка не се прилагат към бежанец, попадащ под определението на раздел А, точка 1 на този член, при условие че той посочи убедителни причини, произтичащи от предишно преследване, за своя отказ да се върне в страната на предишното си обичайно местоживеее“.

Правото на Съюза

Директива 2011/95

- 5 Съображения 3, 8, 9, 12 и 39 от Директива 2011/95 гласят:

„(3) На специалната среща на Европейския съвет в Тампере от 15 и 16 октомври 1999 г. беше постигната договореност да се създаде Обща европейска система за убежище, основана на цялостното и пълно прилагане на Женевската конвенция от 28 юли 1951 г. за статута на бежанците („Женевската конвенция“), допълнена с Нюйоркския протокол от 31 януари 1967 г. („Протокола“), и по този начин да се утвърди принципът за забрана на връщането и да се гарантира, че никое лице няма да бъде върнато на територията, на която то би било изложено на опасност от преследване.

[...]

(8) В Европейския пакт за имиграцията и убежището, приет на 15 и 16 октомври 2008 г., Европейският съвет отбеляза, че между отделните държави членки все още съществуват значителни различия, свързани с предоставянето на закрила и формите на тази закрила, и призова за нови инициативи за завършване на изграждането на Общата европейска система за убежище, предвидено в Хагската програма, които да предложат по-висока степен на закрила.

(9) В Стокхолмската програма Европейският съвет отново потвърждава ангажимента си по отношение на целта за създаване на общо пространство на закрила и солидарност, основано на обща процедура за предоставяне на убежище и единен статут в съответствие с член 78 [ДФЕС], за получените международна закрила, най-късно до 2012 г.

[...]

(12) Основната цел на настоящата директива е, от една страна, да гарантира прилагането от държавите членки на общи критерии за определяне на лицата, които реално се нуждаят от международна закрила, и от друга страна, да гарантира минимално равнище на обезщетения за тези лица във всички държави членки.

[...]

(39) При изпълнение на призива на Стокхолмската програма за създаването на единен статут за бежанците или за лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, и с изключение на дерогациите, които са необходими и обективно обосновани, на лицата, на които е предоставен статут на субсидиарна закрила, следва да се предоставят същите права и предимства като тези, които са предоставени на бежанците съгласно настоящата директива, и те следва да отговарят на същите условия с оглед предоставянето ѝ“.

6 Член 2 от тази директива гласи:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

а) „международна закрила“ означава статут на бежанец и статут на субсидиарна закрила, както са определени в букви д) и ж);

[...]

е) „лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила“ означава гражданин на трета държава или лице без гражданство, които не отговарят на условията за бежанец, но за които има сериозни основания да се смята, че ако бъдат изпратени обратно в държавата на произход, или в случай на лице без гражданство — в държавата на предишното му обичайно пребиваване, биха били изложени на реална опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15, и по отношение на които не се прилага член 17, параграфи 1 и 2, и които не могат или поради такава опасност не желаят да получат закрилата на тази държава;

ж) „статут на субсидиарна закрила“ означава признаването от държава членка на гражданин на трета държава или лице без гражданство за лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила;

з) „молба за международна закрила“ означава искането, отправено от гражданин на трета държава или от лице без гражданство, за закрила от държава членка, което може да бъде разглеждано като лице, искащо да получи статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила, и което лице не иска изрично друг тип закрила извън приложното поле на настоящата директива, която може да бъде предмет на отделна молба;

[...]“.

7 Съгласно член 3 от посочената директива:

„Държавите членки могат да въвеждат или да запазват по-благоприятни стандарти за определяне на дадено лице като бежанец или като лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила, както и за определяне на съдържанието на международната закрила, доколкото тези стандарти са съвместими с настоящата директива“.

8 В член 14 „Отнемане, прекратяване или отказ за подновяване на статут на бежанец“ от същата директива се предвижда следното:

„1. По отношение на молбите за международна закрила, внесени след влизането в сила на Директива 2004/83/ЕО [на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 304, 2004 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 52)], държавите членки отнемат статута на бежанец, предоставен от държавен, административен, съдебен или

квазисъдебен орган на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, прекратяват го или отказват подновяването му, когато съответното лице престане да бъде бежанец в съответствие с член 11.

2. Без да се засяга задължението на бежанеца в съответствие с член 4, параграф 1 да декларира всички относими факти и да предоставя всички относими документи, с които разполага, държавата членка, която е предоставила статута на бежанец, доказва за всеки отделен случай, че съответното лице е престанало да бъде или никога не е било бежанец по смисъла на параграф 1 от настоящия член.

3. Държавите членки отнемат, прекратяват или отказват подновяването на статута на бежанец на всеки гражданин на трета държава или на лице без гражданство, ако съответната държава членка установи, след като е предоставила статута на бежанеца, че:

а) лицето е следвало да бъде или е изключено от кръга на бежанците съгласно член 12;

б) невярното представяне или несъобщаването на факти от лицето, включително и използването на подправени документи, са имали определяща роля за решението да му бъде предоставен статут на бежанец.

4. Държавите членки могат да отнемат статут на бежанец, предоставен от правителствен, административен, съдебен или квазисъдебен орган, да го прекратят или да откажат да го подновят, когато:

а) са налице разумни основания лицето да бъде разглеждано като заплаха за сигурността на държавата членка, в която се намира;

б) като осъдено с влязла в сила присъда за особено тежко престъпление, лицето представлява заплаха за обществото в тази държава членка.

5. В случаите, описани в параграф 4, държавите членки могат да решат да не предоставят статут на бежанец, когато подобно решение все още не е било взето.

6. Лицата, по отношение на които се прилага параграф 4 или 5, имат правото да упражняват правата, предвидени в членове 3, 4, 16, 22, 31, 32 и 33 от Женевската конвенция или сходни на тях права, докато се намират в държавата членка“.

9 Член 15 „Тежки посегателства“ от глава V „Условия за субсидиарна закрила“ от Директива 2011/95 гласи:

„Тежките посегателства са:

а) смъртно наказание или екзекуция; или

б) изтезание или нечовешко или унижително отношение, или наказание, наложено на молител в държавата на произход; или

в) тежки и лични заплахи срещу живота или личността на цивилно лице поради безогледно насилие в случай на въоръжен международен или вътрешен конфликт“.

10 В член 16 от същата директива се предвижда следното:

„1. Гражданин на трета държава или лице без гражданство престава да бъде лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила, когато обстоятелствата, довели да предоставянето на субсидиарна закрила, престанат да съществуват или са се променили до такава степен, че тази закрила вече не е необходима.

2. При прилагането на параграф 1 държавите членки преценяват дали промяната в обстоятелствата е достатъчно значителна, а не с временен характер, така че лицето, което може да се ползва със субсидиарна закрила, вече не е изправено пред реална опасност от тежки посегателства.

3. Параграф 1 не се прилага за лице, на което е предоставена субсидиарна закрила, което може да посочи убедителни причини, свързани с предишни тежки посегателства, за отказа си да се възползва от закрилата на държавата, чийто гражданин е то, или, ако е лице без гражданство, на държавата на предишното му обичайно пребиваване“.

11 Съгласно член 18 от посочената директива:

„Държавите членки предоставят статут на субсидиарна закрила на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, които отговарят на условията за субсидиарна закрила в съответствие с глави II и V“.

12 Член 19 „Отнемане, прекратяване или отказ за подновяване на статут на субсидиарна закрила“ от същата директива гласи:

„1. По отношение на молбите за международна закрила, подадени след влизането в сила на Директива 2004/83/ЕО, държавите членки отнемат статута на субсидиарна закрила, предоставен от правителствен, административен, съдебен или квазисъдебен орган на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, прекратяват го или отказват да го подновят, когато съответното лице престане да отговаря на условията за субсидиарна закрила в съответствие с член 16.

2. Държавите членки могат да отнемат статута на субсидиарна закрила, предоставен от правителствен, административен, съдебен или квазисъдебен орган на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, да го прекратят или да откажат да го подновят, когато след предоставянето на статута на субсидиарна закрила бъде установено, че съответното лице е следвало да бъде изключено от кръга на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, в съответствие с член 17, параграф 3.

3. Държавите членки отнемат, прекратяват или отказват подновяването на статута на субсидиарна закрила на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, ако:

- а) след предоставянето на този статут бъде установено, че съответното лице е следвало да бъде или е изключено от кръга на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, в съответствие с член 17, параграфи 1 и 2;
- б) невярното представяне или несъобщаването на факти от негова страна, включително и използването на подправени документи, са имали определяща роля за решението да му бъде предоставен статут на субсидиарна закрила.

4. Без да се засяга задължението на гражданина на трета държава или на лицето без гражданство в съответствие с член 4, параграф 1 да декларира всички относими факти и да предоставя всички относими документи, с които разполага, държавата членка, която е

предоставила статута на субсидиарна закрила, доказва за всеки отделен случай, че съответното лице е престанало да отговаря или не отговаря на условията за субсидиарна закрила в съответствие с параграфи 1, 2 и 3 от настоящия член“.

Директива 2003/109

- 13 Член 4, параграф 1а от Директива 2003/109/ЕО на Съвета от 25 ноември 2003 година относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни (ОВ L 16, 2003 г., стр. 44; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 225), изменена с Директива 2011/51/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2011 г. (ОВ L 132, 2011 г., стр. 1) (наричана по-нататък „Директива 2003/109“), гласи:

„Държавите членки не предоставят статут на дългосрочно пребиваващ въз основа на международна закрила в случай на отнемане, прекратяване или отказ за подновяване на международната закрила, както е предвидено в член 14, параграф 3 и член 19, параграф 3 от Директива 2004/83/ЕО“.

- 14 В член 9, параграф 3а от Директива 2003/109, добавен с Директива 2011/51, се предвижда следното:

„Държавите членки могат да оттеглят статута на дългосрочно пребиваващ в случай на отнемане, прекратяване или отказ за подновяване на международната закрила, както е предвидено в член 14, параграф 3 и член 19, параграф 3 от Директива 2004/83/ЕО, ако статутът на дългосрочно пребиваващ е бил получен въз основа на международна закрила“.

Австрийското право

- 15 В член 8 от Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl (Федерален закон за предоставянето на убежище), в приложимата му редакция към фактите в главното производство (наричан по-нататък „AsylG 2005“), се предвижда следното:

„(1) Статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, се предоставя на чужденец:

1. който е подал молба за предоставяне на международна закрила в Австрия, ако тази молба е отхвърлена в частта, която се отнася до предоставянето на статут на лице с право на убежище, или
2. чийто статут на лице с право на убежище е бил отнет, ако връщане, мярка за експулсиране при незаконно влизане на територията на страната или принудително отвеждане на чужденеца в държавата му на произход биха създали реална опасност от нарушаване на член 2 [от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.], член 3 от [тази конвенция] или протоколи № 6 или № 13 към [същата конвенция], или биха създали за него в качеството на цивилно лице сериозна заплаха за живота или личността му поради безогледно насилие при вътрешен или международен конфликт.

[...]

(6) В случай че не може да се установи държавата на произход на търсещото убежище лице, молбата за предоставяне на международна закрила се отхвърля в частта относно статута на лице, ползващо се със субсидиарна закрила. В този случай се взема решение за връщане, когато то не е незаконосъобразно съгласно член 9, параграфи 1 и 2 от [Закона за процедурата пред Федералната служба за имиграция и убежище].

[...]“.

16 В член 9 от AsylG 2005 се посочва:

„(1) Предоставеният на чужденец статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, се отнема служебно с решение, когато:

1. условията за предоставяне на статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила (член 8, параграф 1), не са налице или вече не са налице;

[...]“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

17 На 27 октомври 2009 г. г-н Bilali, който твърди, че е лице без гражданство, подава молба за международна закрила в Австрия. На 15 март 2010 г. молбата е отхвърлена с решение на Bundesasylamt (Федерална служба по въпросите на убежището, Австрия). На 8 април 2010 г. Asylgerichtshof (Съд по въпросите на убежището, Австрия) уважава жалбата срещу това решение и връща преписката за ново разглеждане.

18 С решение от 27 октомври 2010 г., Федералната служба по въпросите на убежището отхвърля молбата за убежище на г-н Bilali, като същевременно му предоставя статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, и посочва, че самоличността на г-н Bilali не е установена и че той вероятно е алжирски гражданин. Субсидиарната закрила му е предоставена, тъй като поради голямата безработица, липсата на инфраструктури и постоянната несигурност в Алжир, ако се завърне в тази страна, г-н Bilali можело да бъде подложен на нечовешко отношение по смисъла на член 3 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“).

19 Г-н Bilali обжалва пред Asylgerichtshof (Съд по въпросите на убежището) решението, с които се отхвърля молбата му за убежище. Решението за предоставяне на субсидиарна закрила същевременно влиза в сила.

20 С решение от 16 юли 2012 г. Asylgerichtshof (Съд по въпросите на убежището) отменя решението, с което се отхвърля молбата за убежище на жалбоподателя, посочвайки по-специално, че за гражданството на последния са направени само предположения.

21 С решение от 24 октомври 2012 г. Федералната служба по въпросите на убежището отново отхвърля молбата за убежище, подадена от г-н Bilali. Освен това предоставеният му на 27 октомври 2010 г. статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, му е отнет служебно, а разрешението за срочно пребиваване, което му е предоставено въз основа на този статут, е отменено. Тази служба отхвърля и молбата за предоставяне на статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, тъй като г-н Bilali бил марокански гражданин, и взема решение за неговото връщане, посочвайки, че държавата, в която се изпраща, е Мароко.

- 22 Федералната служба по въпросите на убежището констатира, че условията за предоставяне на субсидиарна закрила никога не са били изпълнени. От отговора, даден от звеното за информация относно държавите на произход, било видно, че предположението, съгласно което Алжир е държавата на произход на г-н Bilali, е погрешно и че е възможно последният да притежава както мароканско, така и мавританско гражданство.
- 23 С решение от 21 януари 2016 г. Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд, Австрия) отхвърля частично жалбата на г-н Bilali срещу решението от 24 октомври 2012 г., по-специално в частта ѝ относно разпоредбите от решението, с които се отнема предоставеният на жалбоподателя статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила. Той обаче отменя разпоредбите от това решение, с които се разпорежда връщането на жалбоподателя в Мароко.
- 24 Що се отнася по-специално до гражданството на г-н Bilali, Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд) констатира, че той има двойно гражданство, мароканско и мавританско, и че многократно е декларира, че по произход семейството му е от Мароко. Статутът на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, впрочем му бил предоставен, тъй като било прието, че по произход г-н Bilali е от Алжир, поради което според посочената юрисдикция този статут му е бил отнет в съответствие с член 9, параграф 1 във връзка с член 8, параграф 1 от AsylG 2005. Посочената юрисдикция също така приема, че отмяната на разрешението за срочно пребиваване е следствие от отнемането на статута на лице, ползващо се със субсидиарна закрила. Според нея освен това не е доказано, че в Мароко г-н Bilali би се оказал изложен на такива заплахи срещу живота или личността му, че принудителното отвеждане до границата да противоречи на член 3 от ЕКПЧ.
- 25 Г-н Bilali подава ревизионна жалба до запитващата юрисдикция срещу това съдебно решение.
- 26 Запитващата юрисдикция посочва най-напред, че статутът на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, е предоставен на г-н Bilali с решение на Федералната служба по въпросите на убежището на 27 октомври 2010 г., тъй като е счетен за алжирски гражданин. Тя уточнява, че това решение е влязло в сила, но с решение от 24 октомври 2012 г. същата служба отнема статута на субсидиарна закрила на г-н Bilali на фактически основания, станали известни при проучванията, извършени след предоставянето на този статут. Според запитващата юрисдикция нищо не сочи, че за забавянето при събирането на информация отговорност носи г-н Bilali. Напротив, последният многократно посочил, че няма алжирско гражданство и че е лице без гражданство. Запитващата юрисдикция посочва също, че от обжалваното пред нея съдебно решение не следва, че „правнорелевантните обстоятелства“ са се променили след предоставянето на г-н Bilali на статута на лице, ползващо се със субсидиарна закрила.
- 27 В това отношение запитващата юрисдикция посочва, че Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд) се позовава на член 9, параграф 1, точка 1 от AsylG 2005, съгласно който предоставен на чужденец статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, се отнема служебно, ако условията за предоставяне на този статут не са или не са били изпълнени. Според запитващата юрисдикция именно първата хипотеза, предвидена в тази разпоредба, е приложима във висящото пред нея дело, а именно тази, при която условията за предоставяне не са изпълнени към датата на решението за предоставяне. Запитващата юрисдикция посочва, че когато компетентният орган възнамерява да отнеме служебно този статут въз основа на първата хипотеза, в тази разпоредба не се прави никакво разграничение според това дали условията за предоставянето му не са изпълнени, защото лицето, подало молбата, не подлежи на защита или защото няма нужда от защита. Посочената разпоредба не съдържа и ограничение, според което само получаването чрез измама на статута да може да лиши решението за предоставяне от всякаква правни сила. Обикновената грешка на органите съответно също попада в приложното поле на тази разпоредба.

- 28 Запитващата юрисдикция обаче подчертава също, че член 19, параграф 3, буква б) от Директива 2011/95 не се отнася за хипотезата на отнемане на статут на субсидиарна закрила само поради получаването на нова информация от органите. Можело да се окаже, че този статут не може да се отнеме, ако фактическите обстоятелства са останали непроменени и въпреки грешката на органите относно наличието на един от фактическите елементи, обосноваващи предоставянето на статута, когато получило го лице не носи отговорност за никое деяние, посочено в тази разпоредба.
- 29 Посочената юрисдикция същевременно посочва, че съгласно член 19, параграф 1 от Директива 2011/95 държавите членки отнемат статута на субсидиарна закрила, прекратяват го или отказват да го подновят, когато съответното лице престане да отговаря на условията за субсидиарна закрила в съответствие с член 16 от посочената директива, а именно когато обстоятелствата, въз основа на които е предоставена въпросната закрила, престанат да съществуват. Според запитващата юрисдикция тази формулировка може да се тълкува в смисъл, че става въпрос за обстоятелствата, които са били известни при предоставянето на статута, поради което промяната на равнището на информираност на компетентните органи, също да води до отпадане на статута на субсидиарна закрила.
- 30 При това положение Verwaltungsgerichtshof (Административен съд, Австрия) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Допускат ли разпоредбите от правото на Съюза, и по-специално член 19, параграф 3 от Директива 2011/95 [...], национална правна уредба на държава членка, която е посветена на възможността за отнемане на статута на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, и съгласно която статутът на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, може да бъде отнет, без да са се променили самите фактически обстоятелства, въз основа на които е предоставен посоченият статут, а само се е изменило равнището на информираност на органите за тези обстоятелства, като в това отношение определяща роля за постановяването на решението за предоставяне на статута на субсидиарна закрила не са имали нито невярното представяне, нито несъобщаването на факти от страна на гражданина на трета държава или на лицето без гражданство?“.

По преюдициалния въпрос

- 31 С въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 19 от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска възможността държава членка да отнеме статута на субсидиарна закрила, ако го е предоставила, без условията за предоставянето да са изпълнени, основавайки се на факти, които впоследствие са се оказали погрешни, и въпреки че съответното лице не може да се упреква, че е заблудило държавата членка в това отношение.
- 32 В самото начало трябва да се отбележи, че по делото в главното производство решението за отнемане на статута на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, е постановено на 24 октомври 2012 г., докато съгласно член 39 от Директива 2011/95 срокът за транспониране на член 19 от тази директива изтича на 21 декември 2013 г.
- 33 Същевременно в съответствие с постоянната практика на Съда въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд, се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или също когато Съдът не разполага

с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 28 март 2019 г., *Idi*, C-101/18, EU:C:2019:267, т. 28 и цитираната съдебна практика).

- 34 В разглеждания случай запитващата юрисдикция впрочем е сезирана с ревизионна жалба срещу решението на *Bundesverwaltungsgericht* (Федерален административен съд) от 21 януари 2016 г., с което е отхвърлена жалбата срещу решението от 24 октомври 2012 г. за отнемане на статута на лице, ползващо се със субсидиарна закрила. При това положение не е съвсем очевидно, че тълкуването на член 19 от Директива 2011/95 няма никаква връзка с висящия пред запитващата юрисдикция спор.
- 35 Като се има предвид това уточнение, следва да се подчертае, на първо място, че Директива 2011/95 е приета въз основа по-специално на член 78, параграф 2, буква а) ДФЕС и следователно има за цел, наред с останалото, да създаде единна система за субсидиарна закрила (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., *Алхето*, C-585/16, EU:C:2018:584, т. 88). От съображение 12 от посочената директива впрочем е видно, че една от основните ѝ цели е да гарантира прилагането от държавите членки на общи критерии за определяне на лицата, които реално се нуждаят от международна закрила (решения от 13 септември 2018 г., *Ahmed*, C-369/17, EU:C:2018:713, т. 37 и от 14 май 2019 г., *М и др.* (Отнемане на статута на бежанец), C-391/16, C-77/17 и C-78/17, EU:C:2019:403, т. 79).
- 36 В това отношение от член 18 от Директива 2011/95 — разглеждан във връзка с определенията на термините „лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила“ в член 2, буква е) и „статут на субсидиарна закрила“ в член 2, буква ж) от същата директива — следва, че статутът на субсидиарна закрила, предвиден в тази директива, по принцип трябва да се предоставя на всеки гражданин на трета държава и всяко лице без гражданство, за когото или което в случай на връщането му в неговата държава на произход или в държавата по обичайното му пребиваване има реална опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15 от посочената директива (вж. в този смисъл решение от 4 октомври 2018 г., *Ахмедбекова*, C-652/16, EU:C:2018:801, т. 47).
- 37 Директива 2011/95 обаче не предвижда да се предоставя статут на субсидиарна закрила на други граждани на трета държава или лица без гражданство извън посочените в предходната точка от настоящото решение (вж. в този смисъл решение от 4 октомври 2018 г., *Ахмедбекова*, C-652/16, EU:C:2018:801, т. 48).
- 38 От акта за преюдициално запитване впрочем следва, че компетентният австрийски орган, който е разгледал молбата за международна закрила, подадена от жалбоподателя в главното производство, е допуснал грешка при определянето на предполагаемото гражданство на последния. От този акт следва също, че за този жалбоподател никога не е имало реална опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15 от тази директива, ако бъде върнат в държавата му на произход или в държавата му по обичайно пребиваване.
- 39 Освен това, макар член 3 от посочената директива да позволява на държавите членки да въвеждат или да запазват по-благоприятни критерии за предоставяне на субсидиарна закрила, запитващата юрисдикция не отбелязва никаква национална правна уредба от такова естество.
- 40 В член 19 от Директива 2011/95 пък се посочват хипотезите, при които държавите членки могат или трябва да отнемат, да прекратят или да откажат да подновят статута на лице, ползващо се със субсидиарна закрила.
- 41 На второ място, в този контекст трябва да се отбележи, както посочва запитващата юрисдикция, че в член 19, параграф 3, буква б) от тази директива загуба на статута на субсидиарна закрила се предвижда само заради невярно представяне или несъобщаване от страна на съответното лице,

които са имали определяща роля за решението да бъде предоставен такъв статут. Освен това в никоя друга разпоредба от посочената директива не се предвижда изрично, че въпросният статут трябва или може да бъде отнет, ако — както в разглеждания случай в главното производство — въпросното решение за предоставяне е взето въз основа на погрешни данни, без да има невярно представяне или несъобщаване от страна на съответното лице.

- 42 На трето място, същевременно се налага констатацията, че член 19 от Директива 2011/95 не изключва изрично и възможността статутът на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, да бъде загубен, ако приемащата държава членка си даде сметка, че е предоставила този статут въз основа на погрешни данни, отговорност за които не носи съответното лице.
- 43 Поради това трябва да се провери дали, като се вземат предвид също целите и общата структура на Директива 2011/95, някоя от другите причини за загуба на статута на субсидиарна закрила, така както са изброени в член 19 от Директива 2011/95, следва да се приложи в такава хипотеза.
- 44 В това отношение трябва да се отбележи, първо, че Съдът вече е посочвал, че би било в разрез с общата структура и целите на Директива 2011/95 на гражданите на трети страни, намиращи се в положения, лишени от всякаква връзка с логиката на международната закрила, да се предоставят предвидените в нея статuti (вж. в този смисъл решение от 18 декември 2014 г., *M'Bodj*, C-542/13, EU:C:2014:2452, т. 44). Положението на лице, което е получило статут на субсидиарна закрила въз основа на погрешни данни, без никога да е отговаряло на условията за получаването му, въпреки няма никаква връзка с логиката на международната закрила.
- 45 Поради това загубата на статута на субсидиарна закрила при такива обстоятелствата съответства на целите и общата структура на Директива 2011/95, и по-специално на член 18, в който се предвижда статутът на субсидиарна закрила да се предоставя само на лицата, които отговарят на посочените условия. Ако съответната държавата членка не е можела законосъобразно да предостави този статут, на по-силно основание тя трябва да бъде длъжна да го отнеме, когато грешката ѝ е установена (вж. по аналогия решение от 24 юни 2015 г., *H. T.*, C-373/13, EU:C:2015:413, т. 49).
- 46 Второ, трябва да се подчертае, че съгласно член 19, параграф 1 от Директива 2011/95 по отношение на молбите за международна закрила, подадени — както по делото в главното производство — след влизането в сила на Директива 2004/83, държавите членки отнемат статута на субсидиарна закрила, прекратяват го или отказват да го подновят, когато гражданинът на трета държава или лицето без гражданство престане да бъде лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила, в съответствие с член 16 от Директива 2011/95.
- 47 Съгласно въпросния член 16, параграф 1 гражданин на трета държава или лице без гражданство по принцип престава да бъде лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила, когато обстоятелствата, довели да предоставянето на субсидиарна закрила, престанат да съществуват или са се променили до такава степен, че тази закрила вече не е необходима. Съгласно параграф 2 от същия член тази промяна в обстоятелствата трябва да бъде достатъчно значителна и окончателна, така че съответното лице вече да не е изправено пред реална опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15 от посочената директива.
- 48 От самата формулировка на член 19, параграф 1 от Директива 2011/95 съответно е видно, че съществува причинно-следствена връзка между промяната в обстоятелствата, посочена в член 16 от тази директива, и невъзможността съответното лице да запази статута си на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, тъй като първоначалните му опасения от тежки посегателства по смисъла на член 15 от посочената директива вече не са основателни (вж. по аналогия решение от 2 март 2010 г., *Salahadin Abdulla* и др., C-175/08, C-176/08, C-178/08 и C-179/08, EU:C:2010:105, т. 66).

- 49 Впрочем, макар такова изменение по принцип да се дължи на промяна на фактическите обстоятелства в третата страна — тъй като тази промяна е отстранила причините, довели до предоставянето на статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила — това не променя факта, от една страна, че в член 16 от Директива 2011/95 не се предвижда изрично, че приложното му поле е ограничено до тази хипотеза, и от друга страна, че промяна в равнището на информираност на приемащата държава членка относно личното положение на съответното лице може по същия начин да доведе до това първоначалните опасения от тежки посегателства по смисъла на член 15 от посочената директива върху лицето вече да не са основателни предвид новата информация, с която разполага въпросната държава членка.
- 50 Това обаче е така само доколкото новата информация, с която разполага приемащата държава членка, предполага достатъчно значителна и окончателна промяна на равнището на нейната информираност по въпроса дали съответното лице отговаря на условията за предоставяне на статут на субсидиарна закрила.
- 51 Поради това от съвместния прочит на член 16 и член 19, параграф 1 от Директива 2011/95, предвид нейните обща структура и цели, следва, че когато приемащата държава членка разполага с нова информация, показваща, че противно на основаната на погрешни данни първоначална нейна преценка на положението на гражданин на трета държава или лице без гражданство, на когото или което е предоставила субсидиарната закрила, за него никога не е имало опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15 от тази директива, тази държава членка трябва съответно да приеме, че обстоятелствата, поради които е предоставен статутът на субсидиарна закрила, са се променили така, че запазването на този статут вече не е оправдано.
- 52 В това отношение обстоятелството, че за грешката, допусната от приемащата държава членка при предоставянето на такъв статут, отговорност не носи съответното лице, не може да промени констатацията, че последното на практика никога не е имало качеството на „лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила“ по смисъла на член 2, буква е) от Директива 2011/95, и съответно никога не е отговаряло на условията, обосноваващи предоставянето на статут на субсидиарна закрила по смисъла на член 2, буква ж) от посочената директива.
- 53 На четвърто място, трябва да се подчертае, че това тълкуване се подкрепя от прочита на Директива 2011/95 в светлината на Женевската конвенция.
- 54 В това отношение съгласно член 78, параграф 1 ДФЕС общата политика, която Съюзът развива в областта на убежището, субсидиарната закрила и временната закрила, трябва да бъде съобразена с Женевската конвенция (решение от 13 септември 2018 г., Ahmed, C-369/17, EU:C:2018:713, т. 37). Освен това от съображение 3 от Директива 2011/95 е видно, че като се е ръководил от заключенията на Европейския съвет в Тампере, законодателят на Съюза е искал европейската система за убежище, за чието определяне допринася посочената директива, да бъде основана на цялостното и пълно прилагане на Женевската конвенция (решение от 1 март 2016 г., Alo и Osso, C-443/14 и C-444/14, EU:C:2016:127, т. 30).
- 55 По принцип тези съображения са релевантни само във връзка с условията за предоставяне на статут на бежанец и с неговото съдържание, тъй като предвиденият в Женевската конвенция режим се прилага само за бежанците, но не и за лицата, на които е предоставен статут на субсидиарна закрила. Същевременно в съображения 8, 9 и 39 от Директива 2011/95 се посочва, че в отговор на призива на Стокхолмската програма законодателят на Съюза е искал да създаде единен статут за всички лица, на които е предоставена международна закрила, и че поради това е избрал да признае на лицата, на които е предоставен статут на субсидиарна закрила, същите права и предимства като тези, от които се ползват лицата, на които е предоставен статут на бежанец, с изключение на дерогациите, които са необходими и обективно обосновани (вж. в този смисъл решение от 1 март 2016 г., Alo и Osso, C-443/14 и C-444/14, EU:C:2016:127, т. 31 и 32).

- 56 Освен това трябва да се отбележи, че законодателят на Съюза се е ръководел от правилата, приложими за бежанците, за да определи причините за загуба на статута на субсидиарна закрила. Всъщност във формулировката и структурата на член 19 от Директива 2011/95, който е посветен на загубата на статута на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, има сходства с член 14 от тази директива, който се отнася за загубата на статута на бежанец, която разпоредба от своя страна се ръководи от член 1, раздел С от Женевската конвенция.
- 57 Следователно изискванията, произтичащи от Женевската конвенция, трябва да се вземат предвид за целите на тълкуването на член 19 от Директива 2011/95. В този контекст документите, изготвяни от Върховния комисариат на Организацията на обединените нации за бежанците (наричан по-нататък „ВКБ“), имат особено значение предвид ролята, поверена на ВКБ от Женевската конвенция (вж. в този смисъл решение от 30 май 2013 г., Халаф, C-528/11, EU:C:2013:342, т. 44).
- 58 Впрочем, макар в никоя разпоредба от посочената конвенция да не се предвижда изрично загубата на статута на бежанец, когато впоследствие се окаже, че този статут никога не е трябвало да се предоставя, ВКБ все пак счита, че в такава хипотеза решението за предоставяне на статута на бежанец по принцип трябва да бъде отменено (Наръчник с процедури и критерии за определяне на бежански статут съгласно Конвенцията от 1951 г. и Протокола от 1967 г. за статута на бежанците, 1992 г., т. 117).
- 59 На пето място, трябва да се добави, че загубата на статута на субсидиарна закрила съгласно член 19, параграф 1 от Директива 2011/95 не включва изразяване на становище по отделния въпрос дали засегнатото лице губи всякакво право на пребиваване в съответната държава членка и може да бъде експулсирано към държавата му на произход (вж. по аналогия решение от 9 ноември 2010 г., В и D, C-57/09 и C-101/09, EU:C:2010:661, т. 110).
- 60 В това отношение трябва по-специално да се отбележи, от една страна, че за разлика от загубата на статута на субсидиарна закрила на основание член 19, параграф 3, буква б) от Директива 2011/95, загубата на този статут въз основа на член 19, параграф 1 от същата директива не спада нито към хипотезите, при които в съответствие с член 4, параграф 1а от Директива 2003/109 държавите членки трябва да отказват предоставянето на статут на дългосрочно пребиваващ на лицата, ползващи се с международна закрила, нито към хипотезите, при които по силата на член 9, параграф 3а от Директива 2003/109 държавите членки могат да оттеглят статута на дългосрочно пребиваващ на тези лица.
- 61 От друга страна, от член 2, буква з), *in fine* от Директива 2011/95 следва, че тя допуска възможността лице да поиска да бъде закриляно в рамките на „друг тип закрила“, която не попада в приложното поле на тази директива. Така последната допуска възможността приемащите държави членки да предоставят в съответствие с националното им право национална закрила, включваща права, които позволяват на лицата без статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, да пребивават на територията на съответната държава членка. Предоставянето от държава членка на такъв статут на национална закрила обаче не попада в приложното поле на посочената директива (вж. в този смисъл решение от 9 ноември 2010 г., В и D, C-57/09 и C-101/09, EU:C:2010:661, т. 116—118).
- 62 Трябва освен това да се добави, че при преценките, които следва да извърши във връзка с процедурите, посочени в точки 60 и 61 от настоящото решение, съответната държава членка трябва по-специално да спазва основното право на зачитане на личния и семейния живот на съответното лице, което право е гарантирано, в съответното им приложно поле, от член 7 от Хартата на основните права на Европейския съюз и член 8 от ЕКПЧ.

- 63 Релевантно в това отношение е обстоятелството, че за разлика от хипотезата по член 19, параграф 3 от Директива 2011/95, лицето, чийто статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, е отнет въз основа на член 19, параграф 1 от същата директива, разглеждан във връзка с член 16, не е заблудило умишлено компетентния национален орган при предоставянето на този статут.
- 64 В допълнение, от точки 60 и 63 от настоящото решение следва, че възприетото в точка 51 от него тълкуване на член 19, параграф 1 от Директива 2011/95, разглеждан във връзка с член 16, не накърнява полезното действие на член 19, параграф 3, буква б) от Директива 2011/95.
- 65 Предвид гореизложеното на поставения въпрос следва да се отговори, че член 19, параграф 1 от Директива 2011/95, разглеждан във връзка с член 16, трябва да се тълкува в смисъл, че държава членка трябва да отнеме статута на субсидиарна закрила, ако го е предоставила, без условията за предоставянето да са изпълнени, основавайки се на факти, които впоследствие са се оказали погрешни, и въпреки че съответното лице не може да се упреква, че е заблудило държавата членка в това отношение.

По съдебните разноски

- 66 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) реши:

Член 19, параграф 1 от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила — разглеждан във връзка с член 16 — трябва да се тълкува в смисъл, че държава членка трябва да отнеме статута на субсидиарна закрила, ако го е предоставила, без условията за предоставянето да са изпълнени, основавайки се на факти, които впоследствие са се оказали погрешни, и въпреки че съответното лице не може да се упреква, че е заблудило държавата членка в това отношение.

Подписи